

การแต่งงาน เป็นพิธีการที่บุคคลสองคนรวมกันเป็นครอบครัวเดียวกัน ใช้ชีวิตคู่ร่วมกัน ซึ่งการแต่งงานนั้นจะมี วัฒนธรรมและประเพณีต่างๆที่แตกต่างกันไปตามเชื้อชาติ ศาสนา ประเทศ และชนชั้น ทางสังคมพิธีการแต่งงานส่วนมาก เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนคำสาบานกับคู่สมรสการแลกของขวัญอันเป็นสัญลักษณ์ในการแต่งงาน เช่น แหวน สร้อย เป็นต้น การแต่งงานเปรียบเสมือนพิธีการประกาศการใช้ชีวิตคู่ ในพิธีแต่งงานจะมีความพิเศษต่างๆเช่น ชุดงานแต่งงานช่อดอกไม้ เป็นต้น นอกจากนี้ หลังจากพิธีแต่งงาน มักจะจัดงานเลี้ยงแต่งงานเพื่อเป็นการเฉลิมฉลองให้แก่คู่บ่าวสาวด้วย

การแต่งงานเป็นประเพณีที่สำคัญสำหรับวิถีชีวิตไทย เพราะเป็นการบ่งบอกว่าผู้ที่แต่งงานนั้นมีความเป็นผู้ใหญ่ที่มีความรับผิดชอบมากขึ้น และพร้อมที่จะมีครอบครัวแต่งงานของประเทศไทยก็มีวัฒนธรรมประเพณีการแต่งงานของตนเอง เช่นกัน โดยวัฒนธรรมประเพณีในการแต่งงานของประเทศไทยนั้นจะเกิดขึ้นหลังจากที่คู่รักทั้งฝ่ายหญิงและฝ่ายชายตกลงปลงใจจะใช้ชีวิตคู่ร่วมกัน หลังจากนั้นลำดับพิธีของการแต่งงานจึงเกิดขึ้นตามลำดับดังนี้

- 1. การสู่ขอ** – หลังจากฝ่ายหญิงและฝ่ายชายได้ทำการตกลงปลงใจที่จะใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันแล้ว ฝ่ายชายจะต้องกลับไปคุยกับพ่อแม่หรือทางผู้ใหญ่ของตน เพื่อที่จะให้มาทำการสู่ขอฝ่ายหญิงจากพ่อแม่หรือผู้ปกครองของฝ่ายหญิง หากพ่อแม่ของฝ่ายชายไม่สะดวกอาจจะขอให้ผู้ใหญ่ที่รู้จักครอบครัวทั้งฝ่ายหญิงและฝ่ายชายมาทำการสู่ขอฝ่ายหญิงให้ ผู้ใหญ่ในที่นี้ จะเรียกว่า“เฒ่าแก่” เมื่อการเจรจาสู่ขอฝ่ายหญิงเสร็จสิ้น และฝ่ายหญิงตอบตกลง ทั้งสองฝ่ายจะตกลงคุยเรื่องงานหมั้น สินสอดทองหมั้น และที่สำคัญคือฤกษ์ยามที่เกี่ยวกับงานแต่งงานและงานหมั้น เช่น ฤกษ์ยกขันหมาก ฤกษ์ส่งตัว ฤกษ์รดน้ำ เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ชีวิตคู่ซึ่งคนไทยนิยมแต่งงานเดือนคู่ตามปฏิทินจันทรคติ ยกเว้นบางเดือนและบางวันที่จะเป็นฤกษ์ที่ไม่ดีไม่เหมาะสมกับการแต่งงานเช่น เดือนสิบสองเพราะถือเป็นฤกษ์ที่สัตว์มีคู่ สิบสองคำที่ข้างขึ้นข้างแรมโบราณห้ามแต่งงานเพราะถือว่าเป็น“วันจม” วันอังคารและวันเสาร์ถือว่าเป็น“วันแรง” ส่วนวันดีที่คนไทยส่วนใหญ่ มักจะเลือกเป็นฤกษ์ดีในการทำพิธีแต่งงานคือวันศุกร์ วันอธิบดี และวันธงชัยเป็นต้นนอกจากฤกษ์ยามงามดีแล้วคนไทยยังเชื่อเรื่องการนำดวงไปผูกกันเพื่อตรวจสอบดวงสมพงศ์กันหรือไม่ หากไม่มีวิธีแก้ไขอย่างไร ซึ่งธรรมเนียมนี้ ถือนำปฏิบัติกันมายาวนานแล้วเช่นกัน เพราะเชื่อว่าจะเป็นพื้นฐานนำไปสู่การใช้ชีวิตคู่ที่ดี
- 2. การหมั้น** – หลังจากมีการสู่ขอแล้ว และฝ่ายหญิงได้ทำการตกลง ทั้งสองฝ่ายจะต้องคุยกันเรื่องข้าวของที่จะใช้หมั้นฝ่ายหญิงแล้ว เมื่อถึงฤกษ์ยามการหมั้น ฝ่ายชายจะยกขบวนขันหมากมาหมั้นหมายฝ่ายหญิง ซึ่งการยกขบวนขันหมากและทองหมั้นซึ่งฝ่ายชายนำไปมอบให้ฝ่ายหญิงเป็นการแสดงเจตนาว่าจะแต่งงานกัน คนไทยสมัยก่อนชอบกินหมาก แยกไปใครมาก็ยกขันหมากออกมาต้อนรับ ขันหมากจึงมีความสำคัญในประเพณีแต่งงานไทย ส่วนขันหมากหมั้นมักใช้ขันทอง เงิน นาก ถม ใส่หมากทั้งลูก โดยไม่เฉาะหรือเฉือน 8 ผล และพลู 4 เถี จะมากหรือน้อยกว่านี้ ก็ได้แต่นิยมจัดให้เป็นเลขคู่ กันขันหมากใส่ถุงบรรจุข้าวเปลือก ถั่วเขียว ข้าวตอกและงาดำอย่างละ 1 ถุง เพื่อเป็นเคล็ดให้คู่บ่าวสาวมีความเจริญงอกงาม บางบ้านอาจจะใส่แป้งข้าวหมากเอาเคล็ดว่าคู่แต่งงานจะทำการอะไรให้เฟื่องฟู บางบ้านอาจจะใส่ดอกกรักเด็ดจากช่อที่เป็นยอดลงไปด้วยเพราะมีชื่อเป็นมงคล ส่วนของหมั้นตามประเพณีเดิมจะให้

ของรูปพรรณเพราะมีของมีค่าที่น่าติดตัวไปไหนๆ ได้ แต่ด้วยปัจจัยหลายอย่าง ในสมัยนี้ จึงมีความนิยมเปลี่ยนไป อาจจะมีหมั้นหมายกันด้วยของมีค่าเล็กๆน้อยๆเช่นแหวนหมั้น

3. การแต่งงาน – หลังจากพิธีการหมั้นแล้วพิธีที่จะเกิดขึ้นต่อไปคือพิธีการแต่งงาน เริ่มจากการสู่ขอฝ่ายหญิงจากบิดามารดา และการรดน้ำอวยพร ผูกข้อมือให้แก่คู่บ่าวสาว ทำพิธีสงฆ์เพื่อเป็นสิริมงคลแก่คู่บ่าวสาวขณะการถวายเพล ในสมัยก่อนทั้งสองฝ่ายจะนำข้าวและอาหารคาวหวานมารวมกัน ซึ่งฝ่ายหญิงมักจะเป็นผู้เตรียมให้ เมื่อใกล้เสร็จพิธีฝ่ายหญิงจะจัดสำหรับคาวหวานเรียกว่า “ของเดือนเดือนขันหมาก” เพื่อบอกให้เจ้าบ่าวรู้ว่าเสร็จพิธีเข้ายกขันหมากมาได้ หลังจากนั้น จึงเป็นพิธียกขันหมากแต่ยกมาเพื่อความสิริมงคลให้แก่คู่บ่าวสาว และถือเป็นของขวัญใหญ่ชิ้นหนึ่ง สิ่งของที่นำมาใส่ในขันหมากแต่นี้ จึงใส่แต่ของที่มิใช่เป็นสิริมงคลต่อการใช้ชีวิตคู่เช่น ใบเงิน ดอกบานไม่รู้รุ่ย ส่วนอาหารมักจะนิยมใส่ขนมจีนที่มีเส้นยาวเป็นเคล็ดให้คู่บ่าวสาวรักกันนานๆ หรือห่อหมกที่มีความหมายดีจากคำว่าหมกแปลว่ารวม หลังจากพิธีการยกขันหมากแต่นี้แล้วจึงจัดพิธีรดน้ำสังข์เพื่ออวยพรแก่คู่บ่าวสาวแทน

4. พิธีส่งตัว – หลังจากพิธีการแต่งงานและพิธีหมั้นเสร็จสิ้น ก็ถึงเวลาส่งตัวเจ้าสาวเข้าหอกับเจ้าบ่าว ซึ่งพ่อแม่ฝ่ายหญิงจะเป็นผู้ส่งตัวเจ้าสาวและให้พรแก่คู่บ่าวสาว ซึ่งจะเชิญคู่สามีภรรยาที่รักกันจนผูกหลานและเป็นคนดีมีศีลธรรมมาเป็นประธาน เมื่อถึงเวลาได้ฤกษ์ยามงามดีก็จะกล่าวคำเอาเคล็ดการมีคู่ให้แก่คู่บ่าวสาว นอกจากนี้ยังมีอุปกรณ์เสริมเพื่อความมงคลอีกด้วยเช่น ผักเขียว 1 ผล เพื่อเป็นเคล็ดว่าให้คู่บ่าวสาวในเย็นเหมือนผัก และหินบดยา 1 ลูก หมายความว่า ให้คู่บ่าวสาวหนักแน่นเหมือนหิน หลังจากเตรียมของและพิธีพร้อมแล้วก็จะเริ่มพิธีส่งตัวเจ้าสาว โดยเมื่อก่อนจะเสร็จพิธีจะให้เจ้าสาวกราบหมอนเจ้าบ่าวเพื่อเป็นเคล็ดให้เจ้าบ่าวเกรงใจเจ้าสาว

จากลำดับพิธีของการแต่งงานในแบบวัฒนธรรมประเพณีของไทยข้างต้น แสดงให้เห็นว่าในแต่ละลำดับพิธีในการแต่งงานของไทยนั้น มักจะมีความเชื่อในเรื่องของความเป็นสิริมงคลแก่คู่บ่าวสาว ไม่ว่าจะเป็นการดูฤกษ์ยามในการทำพิธีต่างๆ สิ่งของเครื่องใช้ที่ใช้ในพิธีล้วนแต่มีชื่อที่เป็นสิริมงคลเช่น ดอกพุทธรักษา นอกจากมีชื่อที่เป็นสิริมงคลแล้วยังมีชื่อที่สื่อความหมายที่ดีให้แก่ชีวิตคู่อีกด้วยเช่น ห่อหมก เป็นต้น

พิธีการแต่งงานแบบไทยนอกจากจะมีความเป็นสิริมงคลแล้วยังแสดงให้เห็นถึงความเคารพและให้ความสำคัญแก่ญาติผู้ใหญ่ของทั้งฝ่ายชายและฝ่ายหญิง เช่น การมาสู่ขอฝ่ายหญิง ที่แสดงถึงความเคารพผู้ใหญ่ฝ่ายหญิง และให้เกียรติฝ่ายหญิงที่มาแสดงความจริงใจที่จะใช้ชีวิตคู่กับฝ่ายหญิง ไม่คิดที่จะพาฝ่ายหญิงไปในทางที่ไม่ดี นอกจากนี้ ยังเป็นการขอบคุณพ่อแม่ผู้ปกครองฝ่ายหญิงที่เลี้ยงดูฝ่ายหญิงมาอย่างดีอีกด้วย โดยการมอบสินสอดทองหมั้นให้แก่พ่อแม่ฝ่ายหญิง แล้วยังมีส่วนพ่อแม่ฝ่ายหญิงจะมอบสินสอดทองหมั้นคืนให้แก่คู่บ่าวสาวเพื่อใช้ในการตั้งต้นชีวิตครอบครัว